

บทที่ ๕

วิจารณ์เปรียบเทียบสามก๊กตอนโจโฉแตกทัพเรือ

ก. ความแตกต่างกันของเนื้อความ

๑. การรบทางเรือที่ ๓ 三 江 口 San¹ Chiang¹ K'ou³
 (ปากน้ำสำคัญ) จุดยุทธศาสตร์ครั้งนี้อยู่บนฝั่งแม่น้ำ長 江 Ch'ang² Chiang¹,
 บริเวณที่แม่น้ำ 漢 Han⁴ (ฮั่น) ไหลมาบรรจบตรงตำบล 夏 口 Hsia⁴
 K'ou³ (แฮเคา) ณ ฝั่งใต้ตรงกันข้ามกับตำบล Hsia⁴ K'ou³ เป็นที่ตั้งของ
 ตำบล 樊 口 Fan² K'ou³ (ฮวนเคา) ถัดตำบล Fan² K'ou³ ไปทาง
 ทิศตะวันตก คือเมือง 江 夏 Chiang¹ Hsia⁴ (ก้งแฮ) บนฝั่งแม่น้ำ
 Ch'ang² Chiang¹ ทางตะวันตกของเมือง Chiang¹ Hsia⁴ คือตำบล
 赤 壁 Ch'ih⁴ Pi⁴ (เซ็กเพ็ก) ส่วนทางตะวันออกของเมือง Chiang¹
 Hsia⁴ คือตำบล San¹ Chiang¹ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของตำบล San¹
 Chiang¹ มีทะเลสาบอยู่แห่งหนึ่งชื่อว่า ทะเลสาบ 彭 陽 P'ing² Yang²
 (กวนหยง) ทะเลสาบแห่งนี้ยึดกับแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹ ฝั่งตะวันตกของทะเล
 สาบเป็นที่ตั้งของตำบล 柴 桑 Ch'ai² Sang² และฝั่งตะวันออกเป็นที่ตั้ง
 ของเมือง P'ing² Yang² บนฝั่งแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹ ทางทิศเหนือของเมือง
 P'ing² Yang² เป็นที่ตั้งของเมือง 建 業 Chien⁴ Yeh⁴

๒. จุดแผนที่ (หน้า ๒๒๘) ประกอบด้วย

สงครามทางเรือครั้งนี้เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "การทำลายชาติก้อย่างสิ้น
 เจริงที่ Ch'ih⁴ Pi⁴ " (บทที่ ๘ หน้า ๒๐๕) Ch'ih⁴ Pi⁴ เป็นชื่อภูเขาอยู่ริม
 แม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹

การรบทางเรือครั้งนี้ โจโดยกกองทัพเรือมาเพื่อจะตีแคว้น
 江東 Chiang¹ Tung¹ (กังต้ง) โจโดยกทัพมาตั้งอยู่ริมแม่น้ำ: 莫 Han⁴
 ตรงที่บรรจบกับแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹ และเรียงรายตามฝั่งแม่น้ำ: 江
 Ch'ang² Chiang¹ มาทางตะวันตกจนถึงตำบล Ch'ih⁴ Pi⁴ ฝ่ายซุนกวนยก
 ทัพออกจากเมือง Chien⁴ Yeh⁴ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของแคว้น Chiang¹ Tung¹
 มาตั้งกองบัญชาการอยู่ที่ตำบล Ch'ai² Sang² แล้วให้จิวอี้กัณฑ์ไปตั้ง
 รับโจโฉ ณ ปากน้ำเมือง Chiang¹ Hsia⁴ ทางไกลจาก San¹ Chiang¹ ว่า
 หาทรอยเสน จิวอี้ตั้งค่ายเรียงรายไปทางตะวันตก ส่วนเล่าปี่ซึ่งเวลานั้นอยู่ที่
 เมือง Chiang¹ Hsia⁴ นั้นยกทัพมาตั้งอยู่ ณ ตำบล Fan² K'ou³

เขตของการรบในฉบับจีนและฉบับไทยตรงกัน คือ บริเวณตำบล San¹
 Chiang¹ K'ou³ ส่วนแคว้น Chiang¹ Tung¹ นั้นฉบับไทยกล่าวว่าเป็นเมือง
 ริมทะเลและขอความบางตอนก็บ่งชี้ว่าเป็นเช่นนั้นด้วย เช่น "โจโดยกมาตั้งอยู่
 ชายทะเลเมือง เก่งจิว" และ "แล้วให้เตียวเลี้ยวซิวหลงคุมทหารเป็นอันมากลง
 ไประดมยิงทหารจิวอี้ตามริมทะเล" ดังนั้นผู้อ่านฉบับไทยจึงเข้าใจว่าการรบครั้ง
 นี้เป็นการรบในทะเลโดยตลอด

๒. แคว้น Chiang¹ Tung¹ Chiang¹ Tung¹ เป็นชื่อรวมเรียกหัว
 เมืองต่าง ๆ ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹ คำว่า
 Chiang¹ Tung¹ หมายความว่า ตะวันออกของแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹
 Chiang¹ แปลว่า แม่น้ำ (หมายถึงแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹) กับ Tung¹
 แปลว่า ตะวันออก แคว้นนี้มีชื่ออีกชื่อหนึ่งว่า 吳 Wu² หรือ 東吳 Tung¹ Wu²
 ประกอบด้วยจังหวัดหกจังหวัด ในฉบับไทยกล่าวว่า "เมืองกังต้งนี้มีหัวเมือง

ใหญ่ขึ้นถึงหกหัวเมือง"^๓ ผู่อานยอมจะเข้าใจว่าแคว้นกึ่งตั้งมีอยู่ด้วยกันเจ็ดหัวเมือง

๓. ผลของการรบทางเรือ ในฉบับจีนโจโฉฝ่ายแพ คายนำและคายบก ถูกเผา ท้าโจโฉแตกพ่ายจนต้องถอยกลับ ไม่สามารถข้ามแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹ Chiang¹ ไปรบกับแคว้น Chiang¹ Tung¹ ได้จึงกล่าวไควว่า โจโฉของลา ท้ากลับทั้งที่ยังมีไคลงมือทำสงคราม

ข. ความแตกต่างกันของข้อความ

ข้อความต่อไปนี้ เนื้อความสำคัญไม่ผิดกัน แต่ฉบับไทยมีอธิบายเพิ่มเติมให้ผู่อานเข้าใจดีขึ้น โดยท้าวถึงความเดิมบ้างอธิบายให้ชัดเจนขึ้น เรียบเรียงเพิ่มข้อความบาง

๑. (ไทย) จะวิศวกไปโยแกทหารอวนเสี่ยวอันเป็นคนจำใจ คิดแต่จะออกหากโจโฉขมทุกเขาคำ แม่จะทำการก็มีเต็มมือ (จีน) 'จะวิศวกไปโยแกทหารอวนเสี่ยวอันเป็นคนจำใจ (หน้า ๙๑)^๔

เพิ่มว่า คนจำใจว่าเป็นคนซึ่งคิดแต่จะเอาใจออกห่าง แม่จะทำการก็ทำอย่างไม่เต็มใจ

๒. (ไทย) โลกจึงรู้ว่าท่านคิดนี้มีชอบ คุ้มใจโดยจะมาจะทำร้ายแก่เรายังกำจั้นเสียมิไค แต่เมื่อท่านซาซงเบงเสียบแล การสงครามจะคิดพันไปเบองหุนา แต่ตัวท่านผู้เคี่ยวทามีผู้ชวยคิกอานไม จะมีหนักอกหนักหรือ อั้นซงเบงนี้มีสติปัญญาพอจะชวยท่านไค อนึ่งจูกัดกินพี่ชายก็อยู่ในกึ่งตั้ง ถ้าให้ไปวากลาวซักชวนเอามาไว้ทุกราชการควยเราจะมีคิหรือ (จีน) Lu³ Su⁴ จึงวา "Chu¹-ko² Chin³ เป็นพี่ชาย K'ung³ Ming² ขอให้ไปวากลาวซักชวนเอาคน ๆ นีมาไว้ทำราชการควยเรา จะมีคิหรือ (หน้า ๙๖-๙๗)

^๓ ดูแหล่งที่แล้ว, หน้า ๖๘

^๔ เลขหน้าภายในวงเล็บทั้งหมดในบทนี้ เป็น เลขหน้าของบทที่ ๘

ฉบับจีนโลกกณะให้จิวอี้ชักชวนขงเบ้งมาไว้ทำราชการที่กั๋งตั้งเพราะเห็นว่าเป็นน้องจูกัดกิน ฉบับไทยเขียนเพิ่มคำพูดให้โลกกอบยายเหตุการณ์เฉพาะหน้าก่อน เพื่อให้คำแนะนำของตนมีน้ำหนักขึ้น

๓. (ไทย) แปะอิฐที่พื้นของสองคนนี้ ก็กรวมห้อง ก็นมร่วมกันมา ถึงจะไปทำราชการก็มิไคแยกกันอยู่ ถึงตายที่ไหนก็ตายด้วยกัน เพราะสามารถความรัก

(จีน) อัน P'o² I², Shu² Ch'i², พื้นของสองคนนี้ แม้ไปถึงเชิงเขา Lou³ Yang² ออกสาวตายก็ยังไคอยู่แห่งเดียวกัน (หน้า ๗๖)

ชาวจีนทุกคนยอมรับเรื่องราวของพื้นของคู่นี้ จึงมีข้อความเพียงสั้น ๆ เจ้าพระยาคลัง(หน)เกรงผู้อ่านฉบับไทยจะไม่เข้าใจ จึงเรียบเรียงขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจดีขึ้น

๔. (ไทย) ท่านจงไปว่ากล่าวแก่จิวอี้ให้คิดรบพุ่งป้องกันแต่ฝ่ายเรือ คุ้มทหารโจโฉนั้นชำนาญแต่การบก ไม่สู้หัดการเรือ แมกงทัพเราตามทันรบพุ่งอยู่ข้างเรือ ไททหารโจโฉชอบฆ่าแล้ว จึงคิดกลอุบายให้โจโฉเสียทีแก่เราจงไค

(จีน) ท่านจงไปว่ากล่าวแก่ K'ung¹ Chin³ ให้คิดรบพุ่งป้องกันแต่ฝ่ายเรือก่อน ทหารฝ่ายเหนือยังมีใจเข้มแข็งอยู่ เราควรคิดหนีไททอดอยก่อน จึงคิดกลอุบายเอาชนะ Ts'ao² Ts'ao¹ (หน้า ๘๒)

แนวความสำคัญต่างกัน ฉบับไทยแนวความไม่สันต์คทางเรือฉบับจีนเน้นกำลังใจของกองทัพโจโฉ

๕. (ไทย) เจียวกานได้ฟังจิวอี้ว่าป้องกันดังนั้น ก็คิดว่า ซึ่งจะเกลี้ยกล่อมจิวอี้นั้นเห็นชัดสน ก็โทใจนัก

(จีน) Chiang¹ Kan⁴ ได้ฟัง หนาก็คิดเหมือนสีติน (หน้า ๑๐๑)

คำเปรียบว่า "หนาก็คิดเหมือนสีติน" เป็นสำนวนจีน คินในประเทศจีน โดยเฉพาะแถบแม่น้ำฮวงโหเป็นคินเหลือง ท่านผู้เรียบเรียงเกรงผู้อ่านจะไม่เข้าใจคำเปรียบนี้ จึงเขียนว่า เจียวกานโทใจเพราะเห็นชัดสน

๖. (ไทย) ทหารทั้งปวงแจ่มแจ้งค้ำหนักก็ตกใจใหญ่ แล้วคิดว่า ชั่วมดเหี้ยวอน
อุตสาหทาราชาการอยู่ เหตุใดจึงวาเกียจคราน ทหารทั้งปวงมิไคววาประการ
ใด

(จีน) ทหารทั้งปวงก็ตกใจใหญ่โดยไมหยุค (หน้า ๑๐๗)

ฉบับไทยเพิ่มให้ชัดเจนนกยูงดาน

๗. (ไทย) โลกเห็นค้ำหนักก็ตกใจตัวสั้นคุดคั่งว่าอยู่ในกองเพลิง คว้ามิได้
รเทศผล

(จีน) Lu³ su⁴ เห็นค้ำหนักก็ตกใจ (หน้า ๑๑๘)

ฉบับไทยเรียบเรียงขออุปมาใส่ความรู้สึกให้เห็นว่า โลกนั้นตกใจยิ่งนัก
เพราะขงเบ้งให้กองเรือทั้งยี่สิบลำแล่นตรงมาหน้าคายนโจโฉ แล้วให้ตีกลองรบ
ท่าทายฝ่ายโจโฉออกมารบ ทั้งที่หมอกลงหนัก มองกันไม่เห็น

๘. (ไทย) จิวอี้ไคฟังค้ำหนักก็ทำเป็นมีใจยินดี แล้วแกล้งพูดว่า ชึ่ง
ชานมีความแค้นโจโฉ สมัครมาอยู่ควย เราชอบใจนัก จึงให้เงินทองเสื่อ
ณาแกชัวตั้งชัวโฮตามสมควร

(จีน) chou¹ yu² มีใจยินดีเป็นอันมาก (หน้า ๑๒๖)

ฉบับจีนเขียนอย่างนวนิยาย ผู้อ่านต้องติดตามโดยตลอดจึงจะทราบว่
เรื่องราวคลี่คลายออกอย่างไร ฉบับไทยเขียน ย่างเลาเรื่อง ผู้อ่าน
ตรงไหนเป็นการสรรสร้างทำกับอกใหญ่ไว้

๙. (ไทย) อูยกายไคฟังค้ำหนักก็แกล้งทำเป็นโกรธหนักขึ้น จึงตอบว่า ตัว
กูอาสาทำอารสงครามมาแต่ครั้งชุนเกียน จนชุนเกียนไคเป็นใหญ่ในเมือง
กั้งตั้งครั้นชุนเกียนฉึ่งแกควมตาย ตัวกูเป็นชาฝ่ายทหารมาจนถึงชุนเซ็กชุน -
กานักไคสามนายแลว

(จีน) Huang² Kai⁴ โกรธจึงว่า "ตัวกูอาสาทำการสงคราม คิดควมนาย
เรามารบพุ่งทางตะวันออกเฉียงไค จนบัดนี้ไคสามชัวคนแลว" (หน้า ๑๓๐)

ฉบับไทยตีความเรียบเรียงใหม่เช่นเดียวกับขอ ๘ ข้างบน ใญ่ผู้อ่าน
ดูว่าการกระทำและคำพูดของอูยกายนี้เป็นการสรรสร้างทำขึ้น

๑๐. (ไทย) โจโฉ ก็ล้งเรือออกไปตรวจกองทัพเรือซึ่งอีกมีมอกายจัดแจจ
ใหญ่กเป็นแพรอยสายโชนเป็นกอง ๆ

(จีน) แลวจึงไปคุดคายนำ (หน้า ๑๒๒)

ฉบับไทยเพิ่มข้อความเข้ามาในตอนท้ายเพื่อเตือนความทรงจำของผู้อ่าน
ว่า ทัพเรือนั้นใจใดก็ได้ให้จริงไวแล้ว

๑๑. (ไทย) ท่านจะคิดประการใดจึงจะเกิดลมสลาตันมาได้ ขงเบ้งนั้นรู้ตำรา
วาดค้อนอายุแรมหาค่าจะเกิดลมสลาตัน ครั้นจะบอกตำราให้จิวยี่ดูไว้ สืบ
ไปเกลือกจิวยี่กับเราจะไต่ทำศึกต่อกัน จิวยี่จะไม่คิดเกรงความผิดเรา จำ
เราคิดอุบายบอกจิวยี่ให้ทำการ แลดูจะลอบหนีไป ครั้นคิดแล้วจึงว่า .
(จีน) ขึ้นแสรู้ต้นเหตุแห่งโรคของข้าพเจ้าแล้ว จะไชยาชุนานโครักษา
เรื่องนี้เป็นเรื่องราวขอช่วยสอนควย K'ung³ Ming² ว่า..(หน้า ๑๘๑)

ฉบับไทยเพิ่มข้อความบอกใหญ่อ่านทราบความในใจของขงเบ้ง

๑๒. (ไทย) ให้ทหารรักษา ขงเบ้ง ๆ จึงว่า ซึ่งท่านจะให้ไปขอลม
นั้นข้าพเจ้าจะขออาญาสิทธิ์ไปควย จึงจะทำการใดสะดวก จิวยี่ไม่ทันคิดก็
เอากระบี่ซึ่งขุนกวนไหมมานั้นส่งให้แกขงเบ้ง ๆ รับเอากระบี่แล้วพาไลชกแล
ทหารทงปวงไป

(จีน) ให้ทั้งคำสั่ง K'ung³ Ming² (หน้า ๑๘๒)

ฉบับไทยเพิ่มข้อความให้ขงเบ้งขอกระบี่อาญาสิทธิ์

ค. ข้อความต่อไปนี้ฉบับไทยออกจากฉบับจีน

๑. (ไทย) บัดนี้ไลชกไปหาขงเบ้งมาว่ากล่าวนายเราจะให้ออกต่อสู้กับโจโฉ
(จีน) บัดนี้ Lu³ Su⁴ ไปหา K'ung³ Ming² ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของ
Liu² Pei⁴ จาก Chiang¹ Hsia⁴ มาว่ากล่าวนายเรา (หน้า ๕๑)

ฉบับไทยตัดข้อความซึ่งบงว่าขงเบ้งเป็นใครมาจากไหนออกเสียเอเยแต่

ข้อ เพราะขงเบ้งเป็นคนที่ผู้อ่านทุกคนรู้จักอยู่แล้ว

๒. (ไทย) บัดนี้โจโฉคิดจะทำร้าย เราจะคำนับหรือจะทำประการใด
ขอท่านว่าให้แจ้ง

(จีน) บัดนี้ Ts'ao² Ts'ap¹ คิดจะทำร้ายเรา สันตึกบุสงครามสองอย่าง
นี้นายเรารู้สึกสนใจไม่ไต่ วาจะถามท่าน ไ้ท่านตัดสิน ท่านมีความคิดเห็น
ประการใด (หน้า ๕๕)

ฉบับไทยย่อเอาแต่ความตกลงใจ

๓. (ไทย) กำเหลงจึงเอาเกาทัณฑ์ยิงไปถูกซัวหุนตาย

(จีน) Kan¹ Ning² จึงเอาเกาทัณฑ์ ยิงไปถูก Ts'ai⁴ Hsun¹ ลมลง
พร้อมกับเสียงลูกเกาทัณฑ์ (หน้า ๕๖)

ฉบับจีนเห็นความรวดเร็วแม่นยำในฝีมือกำแหง

๔. (ไทย) จิวอี้จัดทหารที่มีฝีมือกับเครื่องเล่นกระจับปี่สี่ซอ ลงเรือลำหนึ่ง
รีบไปคุทัพอโจ แล้วก็ให้ทำเพลงมโหรี

(จีน) Chou¹ Yu² ใครจะไปดูสภาพภายนอกของ Ts'ao² Ts'ao¹
ควยตนเองจึงให้จัดเตรียมเรือใหญ่ลำหนึ่ง พาพวกมโหรีกับนายทหารที่มี
ฝีมือหาคคน ใ้ทุกคนนำเกาทัณฑ์แข็งแรงไป แล้วลงเรือแจนไปพอใกล้จะ
ถึงควย Ts'ao² Ts'ao¹ ก็สั่งให้ทอคสมอที่ทำความหิน แล้วก็ให้ทำเพลงมโหรี
(หน้า ๘๔-๘๕)

ฉบับไทยตัดรายละเอียดออก ไม่บ่งว่าลงเรือขนาดไหน เอาทหารไป
ก็คน เอาอะไรไปบ้าง เก็บแต่ใจความว่าไปคุทัพอโจ

๕. (ไทย) ต่างคนต่างเขียนลงบนฝ่ามือว่าเพลิง แล้วแบออกให้กันดู เห็น
ตอกลงจิวอี้กับขงเบ้งก็หัวเราะ

(จีน) Chou¹ Yu² เขียนลงบนฝ่ามือก่อน แล้วส่งเครื่องเขียนให้
K'ung³ Ming² K'ung³ Ming² จึงเขียนบ้าง โดยต่างฝ่ายต่างไม่
เห็นตัวหนังสือที่ถูกฝ่ายหนึ่งเขียน เสร็จแล้วต่างงัดออกมาชดกัน
แบตัวหนังสือบนฝ่ามือให้อีกฝ่ายหนึ่งดู พอเห็นเขาทั้งสองหัวเราะใหญ่
เพราะตัวหนังสือบนฝ่ามือ Chou¹ Yu² คือ "ไฟ" และของ K'ung³
Ming² ก็คือ "ไฟ" (หน้า ๑๒๒)

ฉบับจีนบรรยายความตอนนี้อย่างละเอียด คอยคล้ายเรื่องแบบนวนิยาย
ฉบับไทยเขียนแบบเรื่องเล่า จึงสั้นกว่า

๖. (ไทย) มิไคเห็นขงเบ้งจัดแจงให้ช่างทำลูกเกาทัณฑ์

(จีน) K'ung³ Ming² จะไม่ใส่ใจไม่ไคสำหรับทำลูกเกาทัณฑ์ ชนง กวาง
นำมันซัดเงาเป็นตน K'ung³ Ming² มีความคิดของเขาต่างหาก
(หน้า ๑๑๓-๑๑๔)

ฉบับจีนกล่าวรายละเอียดว่าการทำลูกเกาทัณฑ์ต้องใส่ใจอุปกรณ์อะไรบ้าง
เกาทัณฑ์เป็นอาวุธหลักอย่างหนึ่งของชาวจีน โดยปกติชาวไทยไม่ใช้เกาทัณฑ์
ในการรบ

๗. (ไทย) จิวอี้ก็เดินเข้าไปข้างใน ทหารสองคนจึงพาตัวเจียวก้านไปคุม
ไว ณ วัดบนเนินเขา

(จีน) Chiang¹ Kan⁴ อยากจะพุ่งอีก แต่ Chou¹ Yu² เข้าไปในห้อง

ไม่เห็นแล้ว Chiang¹ Kan⁴ จะพูดประจักษ์ก็มิได้ ทหารเข้าจับแขน
คนสนิทเอง Chou¹ Yu² , มาเข้ามา แล้วขึ้นมากับ Chiang¹ Kan⁴ ,
นำตัวไปยังวัดเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ด้านหลังภูเขา ให้ Chiang¹ Kan⁴ พักนอน
มีทหารสองคนรับใช้อย่างเรียบร้อย (หน้า ๑๕๐)

๘. (ไทย) แล้ว เจียวกาน พาบังทองลอบหนีลงเรือรีบแจวไปถึงค่ายโจโฉ
(จีน) แล้ว (P'ang² T'ung³) , ก็ฝากความมึนคยามราตรีลงจากภูเขาพร้อมกับ
กับ Chiang¹ Kan⁴ ไปที่ริมแม่น้ำ หาเรือที่ Chiang¹ Kan⁴ นั่งมา
พอลงเรือแล้วรีบแจวไปทางเหนือ ถึงค่าย Ts'ao² Ts'ao¹
(หน้า ๑๕๓-๑๕๓)

๙. (ไทย) ตัวทานนี่เองอาจนึก กลัวว่าเพลิงนั้นจะเผาทหารโจโฉไม่สิ้นหรือ
จึงแกล้งคิดอานเป็นกลอุบายมาลวงโจโฉใหญ่เรือเขาไวฉะนี้
(จีน) ทานนี่ใจกล้านัก, Huang² Kai⁴ แดงอุบายทรมาณญาติ, Kan⁴ Ts'ê²
นำหนังสือแกล้งอุบายมอม แล้วชวนยังมาเสนออุบายใหญ่กรอเรือเข้า
ไว้อีก กลัวว่าจะเผาไม่สิ้นหรือ (หน้า ๑๕๗)

ขอ ๗, ๘ และ ๙ ฉบับไทยตัดรายละเอียดออก เอาแต่ใจความ
ข. ข้อความต่อไปนี้คลาดเคลื่อนจากฉบับจีน แต่ความคลาดเคลื่อนนี้มิได้ทำให้
เรื่องแตกต่างกันมากนัก

๑. (ไทย) เมื่อพี่เจาจะถึงแก่ความตายไต่สังไ่ววา
(จีน) ในพิณัยกรรมของพี่สาวเราซึ่งตายแล้วนั้นว่ามีว่า ในพิณัยกรรมของ
Sun¹ Ts'ê⁴ กล่าวไ่ววา (หน้า ๔๔)

ฉบับจีน พี่สาวเราหมายถึงมารดาขุนกวน ถึงจะคลาดเคลื่อน แต่คำ
พูดซึ่งตามมาอันเป็นเนื้อความสำคัญนั้นยังตรงกัน

๒. (ไทย) จะพลอยตามถอยคำคนสอพลอครั้งนี้
(จีน) จะพลอยตามถอยคำคนชี้ชลาตครั้งนี้ (หน้า ๕๖)

๓. (ไทย) แดลวนคนที่ไม้อาการ
(จีน) แดลวนคนที่ยึดถือแต่ถอยคำของปราชญ์ในสมัยโบราณ (หน้า ๖๗)

คำว่า ชี้ชลาต ฉบับจีนว่า 需 夫, Nuo⁴ fu¹ ส่วนคำว่า คนที่
ยึดถือแต่ถอยคำของปราชญ์ในสมัยโบราณ จีนว่า 迂 儒 之 論 Yu¹ Ju² Chih¹ lun⁴

๔. (ไทย) อันโจโจรักหญิงสองคนนี้ได้ผูกเป็นโคลงไว้
 (จีน) ลูกชายคนเล็กของ Ts'ao² Ts'ao¹ ชื่อ Ts'ao² Ghih²
 แต่งโคลงแก Ts'ao² Ts'ao¹ เคยสั่งให้แต่งโคลงบทหนึ่ง ชื่อ
 "เพลง T'ung² Ch'üeh¹ T'ai² " (หน้า ๖๐)

ฉบับจีนผู้แต่งโคลงบทนี้คือ ลูกชายโจโจ ฉบับไทยโจโจเป็นผู้แต่งเอง

๕. (ไทย) อันทหารทั้งปวงเล่าก็เป็นชาวป่า
 (จีน) อันทหารเล่าก็มาจากภาคกลาง ชามทะเลสาบมาแต่ไกล (หน้า ๖๔)

ถ้าตีความตามฉบับไทย ทหารโจโจก็เป็นชาวป่าชาวบ้านนอก ส่วนฉบับ
 จีนทหารโจโจมาจากภาคกลางซึ่งถือว่าเป็นภาคที่เจริญ เป็นที่ตั้งเมืองหลวงถึง
 จะคลาดเคลื่อน ก็สำเร็จความประสงค์อย่างเดียวกัน คือ ทหารโจโจมิใช่ชาว
 เมืองแถบแคว้นกั๋งตั้ง

๖. (ไทย) ชงเบ้งจึงเขาไปลอบดูเห็นหน้าจิวยี่นั้นถึงโกรธชง
 (จีน) K'ung³ Ming² จึงรีบเขาไปลอบดู เห็นหน้า Chou¹ Yu² นั้น
 แสดงความตั้งใจจะฆาคน (หน้า ๘๖)

ฉบับจีนแสดงความตั้งใจเด็ดขาดของชงเบ้ง สามารถมองไปถึง
 ความคิดได้

๗. (ไทย) ขาพเจ้าจะมาเยี่ยมท่านก็ไม่เปลวเลย เพราะเหตุว่าต้องจ่าย
 เสบียงอาหารอยู่
 (จีน) ทุกวันนี้ขาพเจ้าทำการเรื่องกองทัพ จึงไม่ได้มาเยี่ยมท่าน (หน้า ๑๐๘)

ฉบับจีนโลซกเป็นตำแหน่งที่ปรึกษามาในกองทัพ ฉบับไทยกล่าวว่าโลซก
 ต้องจ่ายเสบียง ไม่บังเลยว่าเป็นที่ปรึกษา

๘. (ไทย) จึงเอาเนื้อความทั้งปวงไปเล่าให้จิวยี่ฟัง แต่ขอซึ่งชงเบ้งว่า
 นำใจจิวยี่ริษยา คิดจะทำร้ายนั้น โลซกมิได้บอก

(จีน) จึงเอาเนื้อความทั้งปวงไปเล่าให้ Chou¹ Yu² ฟังตามความเป็น
 จริงควยความจำเป็น (หน้า ๑๑๐)

ฉบับจีนตามขอความตอนนี้แสดงว่าโลซกนำเนื้อความซึ่งชงเบ้งว่ามาบอก
 แก่จิวยี่ทุกประการ ฉบับไทยให้โลซกเก็บเนื้อความซึ่งไม่ควรบอกไว้

๙. (ไทย) แลแล้วก็ลาชงเบ้งกลับมาบอกเนื้อความแก่จิวยี่ว่า...แต่ชงเบ้งขอ
 เรือไปบรรทุกลูกเกาทัณฑ์มาไต้หวัน

(จีน) แล้วไปรายงาน

(หน้า ๑๑๓-๑๑๔)

แต่ครั้งนี้มิได้พูดถึงเรื่องให้ยิ้มเร็ว

ฉบับจีนขงเบ้งขอให้โลซกช่วยพระในการทำลูกเกาทัณฑ์เป็นส่วนตัวและไม่ให้โลซกบอกแก่จิวยี่ เพราะจิวยี่อาจรู้ทัน ซึ่งโลซกก็ทำตามฉบับไทยโลซกขอเรือตรง ๆ แต่จิวยี่ก็ไม่วินิจฉัยความคิดขงเบ้ง ความคลาดเคลื่อนนี้ เนื่องมาแต่ตอนจิวยี่ขอให้ขงเบ้งทำลูกเกาทัณฑ์ ฉบับไทยเขียนเพิ่มคำพูดให้ขงเบ้งในตอนนั้นว่า "แต่ว่าซาพเจ้าซัดสนสิ่งใดจะต้องการ มามีพทานซาพเจ้าจะบอกแก่โลซกขอทานใหนอนุญาตควย" ๖

๑๑. (ไทย) ขงเบ้งจึงแกล้งร้องเขยวว่า ชอบใจมหาอุปราชที่ใหลูกเกาทัณฑ์แก่เราเป็นอันมาก และลูกเกาทัณฑ์ก็จะกลับมาสนองคุณทาน
(จีน) K'ung³ Ming², จิ้งไห่ทวนในเรือทุกลำร้องขึ้นพร้อมกันว่า "ขอบคุณทานอัศวรเสนาบดีที่ใหลูกเกาทัณฑ์" (หน้า ๑๑๔)

ฉบับไทยเพิ่มข้อความที่ใจโจ่งแล้วจะแค้นใจมากขึ้น

๑๑. (ไทย) ธรรมคาเกิดมาเป็นมนุษย์ อันโรคผลความตายนั้นจะกำหนดวันมิได้... ธรรมคาเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ยากที่จะรูกรากในอากาศ
(จีน) อันมนุษย์เรานี้ เขามีบุญคุณ เย็นอาจมีกรรมใด... อันมนุษย์เรานี้ ฟามีลมและเมฆ ซึ่งมีอาจลวงรูใจ (หน้า ๑๑๔)

คำพูดของจิวยี่ในฉบับจีนกล่าวเรื่องบุญกรรม ฉบับไทยกล่าวเรื่องเกิดแก่เจ็บตายอันเป็นของไม่ควรประมาณ ซึ่งไม่ขัดกัน ฉบับจีนขงเบ้งเจ้าจะจงพูดถึงลมเพื่อสะกิดใจจิวยี่

๑๒. (ไทย) อันเป็นแลตายนั้นก็สุดแต่บุญกรรม

(จีน) อันเป็นแลตายนั้นก็ตามแต่ซาตา (หน้า ๒๑๕)

ฉบับจีนพูดถึงซาตา อันเป็นความคิดทางศาสนาเต๋า ฉบับไทยพูดถึงบุญกรรมตามคติศาสนาพุทธ

๑๓. (ไทย) ท่านฆ่าข้ามอเสีย ยังแต่หัวตุงหัวโหล่นอง ซึ่งเป็นทหารเลว
 อยู่
 (จีน) Ts'ai⁴ Mao⁴ ถูกฆ่า ญาติพี่น้องของเขาทั้งหมดยังอยู่ บัดนี้
 Ts'ai⁴ Chung¹, Ts'ai⁴ Ho² ลูกน้อง Ts'ai⁴ Mao⁴ ก็เป็นรองแม่
 ท้าพอยู่ (หน้า ๑๒๔)

ฉบับจีนคนสองคนนี้เป็นรองแม่ทัพ ฉบับไทยเป็นเพียงทหารเลวหรือพล
 ทหาร และต่อไปเพิ่มว่า โจโฉเรียก "หัวตุงหัวโหล่นอง" แล้วตั้งให้เป็นนาย
 ทหาร ให้เงินทองเลี้ยงดูตามสมควร"^๗

ง. ข้อความต่อไปนี้คลาดเคลื่อนเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีจีน หรือขาดหายไป

๑๔. (ไทย) โลซกพาขงเบ้งมาหาจิวยี่ ๆ หนึ่งโดยสมควร
 (จีน) มีคนมารายงานว่า โลซกพาขงเบ้งมาหาจิวยี่ ๆ ออกไปรับถึงประตู
 ชั้นกลางแล้วพาเขามา ตางคำนับกัน แล้วหนึ่งโดยสมควรตามฐานะเจ้า
 บานและแขก (หน้า ๕๔-๕๕)

ขนบธรรมเนียมจีน เมื่อเจาบานรู้ว่ามิแขกมาหา ถ้าแขกนั้นเป็นผู้น้อย
 ก็จะให้คนไปนำเขามาแล้วเจาบานมารับ ถ้าเป็นแขกผู้มีเกียรติ เจาบานจะออก
 มารับถึงประตูชั้นนอกชั้นกลางหรือชั้นในแล้วแต่ฐานะของแขกผู้นั้น เมื่อเขาไปถึง
 ห้องรับแขกแล้ว ตางฝ่ายต่างคำนับกัน จึงเชิญหนึ่ง แล้วจึงเริ่มบทสนทนา
 ฉบับจีนมีข้อความเช่นนี้ทุกครั้งที่เอ่ยถึงการเข้าหาหรือการ เยี่ยมเยียนขนบธรรมเนียม
 อย่างนี้ทางไทยไม่มี ฉบับไทยจึงตัดออก

๑๕. (ไทย) ซึ่งจะไปคำนับโจโฉนั้น เรามีให้ลำบาก จำเพาะแต่ตัวตุงชาม
 นำชามทะเลไปเจียวหรือ ถึงตัวทานมิไปก็โคเหมือนกัน ควยอุบายอันหนึ่ง
 ของเรา
 (จีน) ข้าพเจ้ามีอุบายอันหนึ่ง จะมีให้ท่านตุงลำบาก ถึงให้คนจูงแกะหาบ
 เหลาเอาตราไป ทั้งทานก็ไม่จำต้องชามแม่น้ำไปเอง (หน้า ๕๓-๕๔)

^๗ บทที่ ๔ หน้า ๑๒๔

^๘ คุฟูตโน้ตหมายเลข ๑๕ หน้า ๕๔

๓. (ไทย) เล่าปี่จึงจักแจงเข้าของไปคำนับจิวอี้
 (จีน) Liu² Pei⁴ จึงจักแจงแคะกับเหล่าเป็นการ เยี่ยมเยี่ยมทหาร T'ung'wu²
 ทิศาย (หน้า ๔๓)

ขอ ๒ และ ๓ กล่าวถึงการไปอ่อนน้อมหรือไปเยี่ยมเยียนผู้อื่นตามประเพณีของชาวจีน ฝ่ายผู้ไปหาต้องจัดหาเหล่ากับแคะไปถวายเพื่อแสดงความนับถือ ถ้าเจ้าเมืองหนึ่งจะไปอ่อนน้อมยอมขึ้นต่อใคร ก็ต้องนำตราตำแหน่งไปถวาย^๘ ฉบับไทยคัด และเปลี่ยนเป็น เข้าของ

๔. (ไทย) อันคังนั้นเป็นปิกขวา เจียวฉิมเป็นปิกซ้าย
 (จีน) Han² Tang¹ เป็นปิกซ้าย Chiang¹ Ch'in¹ เป็นปิกขวา (หน้า ๕๐)

๕. (ไทย) ชุนนางฝ่ายทหารพลเรือนอยู่พรอมกัน
 (จีน) ชุนนางฝ่ายพลเรือน ทหาร แยกกันยืนคอยอยู่พรอมกัน (หน้า ๖๕)

ขอ ๔ และ ๕ นี้สับสนกันเรื่องชายขวา ตามประเพณีจีนชาวจีนถือว่าฝ่ายซ้ายสำคัญกว่าฝ่ายขวา^{๑๐} เพราะฉะนั้นชายคองมากองขวาเสมอ ชาวไทยถือฝ่ายขวาสำคัญกว่า ฉบับไทยจึงเปลี่ยนเสียตามความสำคัญโดยให้ชื่อคงที่ สับเปลี่ยนแต่คำ ชาย และ ขวา คำว่าทหารพลเรือนในฉบับไทยก็ไขว้กับฉบับจีน ชาวจีนให้เกียรติชุนนางฝ่ายพลเรือนมากกว่าฝ่ายทหาร เวลาเขาเผ่าฝ่ายพลเรือนจะอยู่ทางซ้ายมือ ฝ่ายทหารอยู่ทางขวามือเมื่อเอ่ยรวมกันแล้วคองเป็น พลเรือนทหารเสมอ

๖. (ไทย) ไทสูจู้กับเอากระบับนั้นยืนคอยอยู่
 (จีน) T'ai⁴ shih³ Tz'u² กับเอากระบับนั้นมาถือไว้ แล้วนั่งลง ณ
 ไทสูจู้ (หน้า ๕๕)

ฉบับจีน ไทสูจู้ที่นั่ง ณ ที่ตำแหน่งสูง^{๑๑} เพราะได้รับมอบกระบี่ -

^๘ กุฟุคโน้นหมายเลข ๑๔ หน้า ๕๔

^{๑๐} กุฟุคโน้นหมายเลข ๒๕ หน้า ๖๕ ๖๘

^{๑๑} กุฟุคโน้นหมายเลข ๓ หน้า ๕๕

อาญาสิทธิ์ฉบับไทยใช้คำ "ยื่นคอยอยู่" จึงไม่ให้ความเข้าใจว่า รับอำนาจแทน
แม่ทัพผู้อ่านอาจคิดว่าเหมือนกวนอูยื่นคอยพิทักษ์เล่าปี่

๗. (ไทย) แลวกั๊กทหารไหเดาศี้ ช่วยเอาศพไป
(จีน) แลวยังไห้จัดแจงทวนำศพไปส่งถึงบ้านเกิด ให้ออกเดินทางในวัน
นั้น เพื่อนำศพไปฝัง (หน้า ๑๖๘)

ประเพณีจีน ถ้าผู้ใดไปตายที่ต่างถิ่น ญาติพี่น้องจะต้องนำศพกลับไปฝังที่
บ้านเกิดของผู้นั้น

๘. (ไทย) ตักเอาศิระชะงูยี่มาให้ไค้
(จีน) ชิงชงพันทหารไห้ไค้แล้วจะกลับมา (หน้า ๑๗๓)

การชิงชงทางทัพจีนมีความหมายเท่ากับการตักศิระชะงูยี่แม่ทัพทางไทย
หมายความว่าลวงเขาไปถึงทัพหลวงไค้ ในกองทัพจีนทหารต้องรักษาธงให้ถึงที่-
สุดเพราะธงนั้นจารึกชื่อแม่ทัพและเป็นเสมือนเครื่องหมายแทนตัว

๑. ข้อความต่อไปนี้คลาดเคลื่อนเรื่องตัวเลข การนับเวลา และวันเดือนปี

๑. (ไทย) แม่ทานเอาทองร้อยตำลึงไปให้นางเตียวก๊กโล่ ซึ่งเอาบุตรสอง
คนนั้น

(จีน) ทำไมท่านไม่ไปหา ch'iao² kung¹ เอาทองพันตำลึงไปซื้อเอานาง
สองคนนั้น (หน้า ๖๐)

๒. (ไทย) แลวพากวนอู แลทหารสิบเอ็ดสิบสองคนลงเรือ

(จีน) " " "ทหารยี่สิบกว่าคนลงเรือ (หน้า ๘๕)

๓. (ไทย) ครั้นกำลัง โลซกจึงเอาเนื้อความไปบอกจิวี่ทุกประการ

(จีน) แม่จะเป็นเวลากลางคืน Lu³ su⁴ ก็อุทิศสาธุภัยไปหา chou¹ yu²
เอาเนื้อความไปบอก chou¹ yu² ทุกประการ (หน้า ๘๖)

ความคลาดเคลื่อนเรื่องเวลานี้ให้ความรู้สึกต่างกัน ฉบับจีนเห็นได้ว่า
โลซกเห็นแก่ราชการเป็นใหญ่

๔. (ไทย) ทอดึงเคื่อนอายแรมห้าค่ำ

(จีน) ทอดึงเคื่อนสิบเอ็ดแรมห้าค่ำ (หน้า ๘๘)

เคื่อนที่ผิดกันนี้มี ๒ การคลาดเคลื่อน ฉบับไทยปรับให้เป็นเคื่อนอย่างไทย
เพื่อให้สอดคล้องกับความเข้าใจของผู้อ่าน การนับเคื่อนทางจีนและไทยเป็นแบบ

จันทร์คติเหมือนกัน แต่ขึ้นต้นปีต่างกัน ชาวจีนถือการเริ่มของฤดูใบไม้ผลิเป็นการเริ่มต้นปี ซึ่งตกในราวเดือนกุมภาพันธ์ ถ้าจะคิดเทียบเดือนจันทร์คติของจีนเป็นไทยตองนับเพิ่มไปอีกสองเดือนเสมอ เดือน ๑๑ ของจีนจึงเป็นเดือนอายุของไทย

๕. (ไทย) ครั้นเวษาประมาณสองยามเศษ

(จีน) ครั้นเวลายามสี่ (หน้า ๑๐๘)

๖. (ไทย) รีบแจวขึ้นไปถึงทัพโจโฉเวลาประมาณยามเศษ

(จีน) คั้นนั้น พอเวลายามห้า เรืออุษาโกลดคาย Ts'ao² Ts'ao¹

(หน้า ๑๑๕, ๑๑๘)

ยามห้าตรงกับเวลา ๐๓.๐๐-๐๕.๐๐น. เป็นการคลาดเคลื่อนระหว่างตอนแรกของคืนและตอนท้ายของคืน

๗. (ไทย) ขณะนั้นเป็นเดือนสิบสองข้างแรมหมอกลงหนัก

(จีน) ปราบกฏวามอกลงจัดคังใจหวัง (หน้า ๑๑๕)

ฉบับไทยยังเกิดว่าเป็นเดือน ๑๒ ข้างแรม ชัดเจนกว่า ฉบับจีนเทียบข้อความในหน้า ๑๑๖ ว่า "ในขณะที่โจโฉลงมาตรวจทัพเรือ่นั้นเป็นเดือนอายุขึ้น ๑๕ ค่ำ" แล้ว ความสอดคล้องกัน

๘. (ไทย) ในขณะนั้นพระเจ้าเหียนเต๋เสวยราชย์ได้สิบสองปี (พ.ศ. ๗๔๔)

(จีน) เวदानันเป็น Chien⁴ An¹ ปีที่ ๑๓ (หน้า ๑๒๖)

การเรียกชื่อปีของชาวจีนเรียกตามปีศักราชประจำรัชกาล^{๑๓} Chien⁴ An¹ เป็นชื่อปีศักราชประจำรัชกาลพระเจ้าเหียนเต๋ เมื่อพระเจ้าเหียนเต๋เมื่อพระเจ้าเหียนเต๋ขึ้นเสวยราชย์ในปี พ.ศ. ๗๓๒ นั้น ไซ้ชื่อปีศักราชประจำรัชกาลว่า Chung¹ Ping² และเปลี่ยนเป็น Chien⁴ An¹ ในปี พ.ศ. ๗๓๘ Chien⁴ An¹ ปีที่ ๑๓ จึงเทียบเท่ากับ พ.ศ. ๗๕๑ เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลพระเจ้าเหียนเต๋ การที่ฉบับไทยตีความว่า พระเจ้าเหียนเต๋เสวยราชย์ได้สิบสองปี และ เทียบเท่ากับปี พ.ศ. ๗๔๔ เพราะเข้าใจผิดว่า Chien⁴ An¹ ปีที่ ๑

^{๑๓} กุศุตโนตหมายเลข ๘ หน้า ๑๒๖

คือ ปีแรกที่พระเจ้าเหี้ยนเต้ขึ้นครองราชย์

ฉ. ข้อความต่อไปนี้คลาดเคลื่อนเรื่องภูมิศาสตร์

๑. (ไทย) โจโฉยกทัพมาตั้งอยู่ชายทะเล จะมาทำร้ายเมืองเรา
(จีน) Ts'ao² Ts'ao¹ ยกทัพมาตั้งอยู่ริมแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹
และแม่น้ำ Han⁴ จะข้ามแม่น้ำ Ch'ang² Chiang¹ มา (หน้า ๔๙-๕๐)

๒. (ไทย) โจโฉยกทัพมาตั้งอยู่ชายทะเลเมืองเกงจิ๋ว
(จีน) Ts'ao² Ts'ao¹ ยกทัพใหญ่มาตั้งอยู่ริมแม่น้ำ Han⁴ (หน้า ๕๐)

ข้อความทั้งหมดข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าฉบับไทยเป็นการรบทางทะเล โดยตลอด คำว่า 江 Chiang¹ แปลว่า แม่น้ำ และ 海 Hai³ แปลว่า ทะเล ตามภาษาแม่อย่างจีนซึ่งใช้ชื่อว่า 江 Chiang¹ แปลว่า แม่น้ำ ยาวหรือ 大 Ta⁴ Chiang¹ แปลว่า แม่น้ำใหญ่ ความแตกต่างนี้ไม่มาจะเป็นการแปลผิดคำเว้นแต่ ชินเสกแปลจะโคยูกจากชื่อเจงจนกระทั่งฝ่ายท่านผู้เรียบเรียงเข้าใจว่าเป็นทะเล จึงยืมความเข้ใจเช่นนั้นมาโดยตลอด

ช. ข้อความต่อไปนี้สำนวนโวหารและวิธีพูดต่างกัน เป็นสำนวนอย่างจีนและสำนวนอย่างไทย

๑. (ไทย) อูยกายไคยั้งนั้นก็ถูกขึ้นเอามือชกศีรษะ
(จีน) Huan² K'ai⁴ ไคยั้งนั้นก็โกรธชกขึ้นเอามือชกหน้ามาก (หน้า ๕๓)
ชาวจีนมักแสดงกิริยาอาการโกรธด้วยการเอามือทุบหรือชกหน้ามากตนเอง มีสำนวนไทยว่า "ตีกอกหัว" ฉะนั้นท่านผู้เรียบเรียงว่า "ชกศีรษะ" ก็นับว่า เขากับสำนวนไทย

๒. (ไทย) รูปร่างงามนาหญิงโคเสมอุมิโค
(จีน) เมื่อชู่ฉะไปคู่อาริมสระ ปรากฏฉายความสวยงามไป หนัก ๆ ก็ตกลงมา คู่อันทร ๆ กระจายปัดหน้า คุกออกไม ๆ กระจายหุบไป (หน้า ๕๕)

ฉบับไทยแปลลดทอนความ และใช้สำนวนชมนางงามอย่างไทย

๓. (ไทย) อันธรรมดาเป็นชายชาติทหาร ถ้าไม่รุกรานคะเนฤกษ์บนแลฤกษ์ต่ำ
ก็มีโคเรียกว่า มีสติปัญญา

(จีน) แม่ทัพผู้ไม่รู้ศึกซึ่งเรื่องกินฟ้าอากาศ ไม่รู้ภูมิศาสตร์ ไม่รู้ทิศทางที่เป็นอุปมงคล ไม่รู้หมอกที่สว่าง คู่อั๊กหุอะกายไม่ออก ไม่แจ้งกำลังทหาร ก็นับว่าเป็นเพียงทหารธรรมดา (หน้า ๑๒๐)

ความรู้ทั้งหมดซึ่งฉบับจีนกล่าวถึงล้วนเป็นความรู้ที่แม่ทัพต้องศึกษาให้เจนจบ เป็นต้นว่า กินฟ้าอากาศซึ่งมักแปรปรวน และกลยุทธของการตั้งค่าย ลักษณะภูมิประเทศและวิธีการรบของไทยต่างกับจีน แม่ทัพไม่จำเป็นต้องรู้อะไรเหล่านี้ ฉบับไทยจึงคัดออก เขียนเรียบเรียงใหม่อย่างไทยซึ่งถือฤกษ์เป็นสำคัญ

๔. (ไทย) นิทชอุบประการใจไปภายใน กุจะช่วยตัดเตือนตามสติปัญญา
(จีน) เราจะอุตสาททำตัวคังมาหรือสุนัขของท่าน ออกกำลังช่วยท่านตามประสา (หน้า ๖๔)

สำนวนจีนว่า "จะทำตัวเหมือนหมาและสุนัข" หมายความว่า จะออกแรงรับใช้เหมือนหมา และจะซื่อสัตย์เหมือนสุนัข ความเปรียบเทียบนี้ขัดกับความคติทางไทยอย่างยิ่ง

๕. (ไทย) ตัวท่านชำนาญการสงครามฝ่ายบก อันจิ๋วขึ้นไต่แต่ฝ่ายเรือท่าเคียว

(จีน) ในการสงครามเมื่อถึงเวลาควรจะของสมุทรเผ่าคาน ก็ต้อง Tz'ing³ Ching⁴ เป็นหนึ่ง ถ้าไปทางแม่น้ำก็มีผู้สามารถคือ Chou¹ Yu² (หน้า ๘๐-๘๑)

ขอความอย่างในฉบับจีน ถ้าแปลตรงตัวช้วนฉบับไทยคงไม่เข้าใจคานจีนเป็นคานทหาร ส่วนคานไทยเป็นอย่างคานภาษี ฉบับไทยจึงเปลี่ยนเป็นฝ่ายบกและฝ่ายเรือ

๖. (ไทย) ดึงมาทวาชพเจ้ามาอยู่ในปากเสื่อปากหมึกก็ ก็มีความสบายยิ่งกว่าอยู่ในถ้ำอีก

(จีน) ดึงมาทวาชพเจ้ามาอยู่ในปากเสื่ออีกก็ ก็ยังมีความมั่นคงเหมือนภูเขา T'ai⁴ Shan¹ (หน้า ๘๘)

สำนวนจีนเปรียบภูเขา T'ai⁴ Shan⁴ หมายถึงความมั่นคงช้วนฉบับไทยไม่รู้จักชื่อภูเขานี้ และสำนวนไทยมักเปรียบภูเขากับกษัตริย์หมายถึงเกชา-นุภาพ ดังนั้นแทนผู้เรียบเรียงจึงเปลี่ยนเป็นสำนวนอย่างไทย

๗. (ไทย) ขาพเจ้าจะอาสาไปเกลี้ยกล่อมจิวอี้ให้สมัครมาอยู่ด้วยท่าน

(จีน) ขาพเจ้าจะขอเอาดินฐานันท์ที่ไม่เนาเปื่อยของขาพเจ้านี้ไป Chiang¹ Tung¹ เกลี้ยกล่อมคน ๆ นี้ให้มาอ่อนนอมต่อท่าน (หน้า ๙๖)

"ลิ้นสามนิ้วที่ไม่เน่าเปื่อย" เป็นสำนวนจีน หมายความว่า ลิ้นซึ่งมีขนาดเพียงสามนิ้ว และใช้การได้ก็เพราะไม่เน่าเปื่อย ก็จะไปเกลี้ยกล่อม :
ควยวาจา

- (๕.) (ไทย) เหมือนหนึ่งทหารเสือสมคำเลื่องลือ
(จีน) เหมือนหนึ่งทหารเสือทหารหมี่ทีเกี้ยว (หน้า ๑๐๐)

สำนวนจีนเปรียบทหารว่าคล้ายเหมือนเสือ แข็งแรงเหมือนหมี่ สำนวนไทยมีแต่ทหารเสือ ฉบับไทยจึงกล่าวแต่ทหารเสือ

๕. (ไทย) บัดนี้ตัวท่านจะกิดอานเผาทหารโจโจเสียแน่ จะมีเผาเราควยหรือ

- (จีน) เมื่อทหารโจโจแตกพ่ายแล้ว ทั้งหยกและทินกัจะถูกเผาเสียสิ้นโดยมิไถ่มีการแบ่งแยก (หน้า ๑๖๐)

สมัยก่อนชาวไทยยังไม่รู้จัก หยก ไม่อาจเข้าใจสำนวนนี้ ฉบับไทยจึงบังคับว่าบุคคลแทน

๑๐. (ไทย) เหล่าทหารโจโจแข็งดั่งนั้นก็ตกใจกิดถึงครอบครัว

- (จีน) ทหารจับกุมกันสามคนบางหากนบาง รวมหัวซิกหูเลวสี่อัน (หน้า ๑๖๐-๑๖๑)

สำนวนจีนว่า รวมหัวซิกหู นี้ สำนวนไทยไม่มี มีแต่ รวมหัว
สำนวนไทยว่า รวมหัว มักใช้ในความว่าบิดา

- (๑๑.) (ไทย) เล่าปีกับขงเบ้งนั้นมิไถ่สำเนในกำลังของตัวเหมือนมกและปลวก
องศาจิกจะทำลายภูเขานใหญ่

- (จีน) เหมือนมก ปรารถนาจะทำใหญ่เขา T'ai⁴ Shan¹ สิ้น
สะเทือน (หน้า ๑๖๔)

ฉบับจีนเปรียบกำลังของเล่าปีและขงเบ้งเหมือนมก ฉบับไทยเปรียบ
กับมกและปลวก ส่วนชื่อภูเขานั้นตัดออก เพราะชาวไทยไม่รู้จัก

๑๒. (ไทย) โจโจใครรังคังนั้นก็ตกใจ

- (จีน) ทั้งตัมและคีของ Ts'ao² Ts'ao¹ รวากับจะแตกออก (หน้า ๒๐๗)

๑๓. (ไทย) ทหารทั้งปวงก็แตกบาไปทุกตำบล

- (จีน) ทหารทงปวง ก็รู้สึกตีหนาว (หน้า ๒๑๒)

"ทั้งตัมและคี" รวากับจะแตกออก" และ "รู้สึกตีหนาว" เป็นสำนวนจีน
หมายความว่า ตกใจอย่างยิ่ง หรือตกใจกลัวจนขนลุก

๖. ข้อความต่อไปนี้ ฉบับจีนเป็นบทบรรยาย ฉบับไทยเรียบเรียงให้เป็นบทสนทนา

๑. (ไทย) เทียบเถาจึงว่า ข้าถือฤๅมิมานะว่าเป็นผู้ใหญ่ ประมาทท่านสำคัญว่าเป็นเก๊ มีใตมาปรึกษาราชการค่านับท่านนั้น ผิดหนักหนา ขอทานไถ่อกโทษแก่เขาเถาเถิด

(จีน) [Ch'êng² P'u³] จึงไปขอขมา (หน้า ๓๔)

๒. (ไทย) จิวอี้หัวเราะแล้วจึงว่า เรื่องท่านประมาทนั้น ข้าเจ้าหาถือโทษไม่อย่าวิตกเลย

(จีน) Chou¹ Yu² คอบขบใจอย่างกลมตัว (หน้า ๓๕)

๓. (ไทย) จิวอี้เห็นคังนั้นจึ่งตีมาท้อให้ทหารกลับมา กำเริบจึงถามจิวอี้ว่า ท้าเจ้ใจใดแตก ทหารเราใครทวงพิตีติดตามไป เหตุใดท่านจึงตีมาท้อให้กลับมา จิวอี้จึงตอบว่า ทหารเรานอยกว่าโจโฉ ครั้นจะลุดูใหญ่ทหารตามไปเกรงโจโฉจะชุมเรือไว้ที่คันท่อม เราก็จะเสียที่จึ่งตีมาท้อให้กลับมา ทวังจะเอาฤๅษะนะไ

(จีน) แมงจะมีรัย แต่ Chou¹ Yu² กลัวว่า นานไปกำลังนอยจะสู้กำลังมากไม่ไค จึงออกกำลังให้ตีมาท้อเรียกเรือกลับมา (หน้า ๓๖)

ข้อความทั้งสามข้อนี้ ฉบับจีนเป็นคำพูดของยูแตง กล่าวแต่ใจความสำคัญ ฉบับไทยนำคำบรรยายนี้มาเขียนเรียบเรียงขยายความให้เป็นคำสนทนา

๗. ข้อความต่อไปนี้ ฉบับจีนเป็นคำสนทนา ฉบับไทยเรียบเรียงเป็นคำบรรยาย

๑. (ไทย) แล้วลอบตั้งทหารให้รีบไปบอกข้างทำลูกเกาผู้ตั้งนั้น ให้ยกธงนำหนักหน่วงไว อย่าให้ทันในสามวัน เราจะจับอยู่ของเบง" แล้วจิวอี้ให้โลกไปตั้งดูความผิดของเบงจะทำประการใด

(จีน) " เราจะสังหารและพวกข้างไว้ ไท่เก๋งทำร้าๆ สิ่งใดที่เขาต้องการอย่าให้เขาพร้อมเสร็จ ทำเช่นนี้แล้วคงไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน ถาลงโทษในขณะนั้น เขาจะแก้ตัวอย่างไร บัดนี้ท่านลองไปตั้งความผิด K'un³ Ming² จะทำประการใด แล้วจงกลับมาบอกเรา" (หน้า ๑๖๒)

๒. (ไทย) แล้วให้ไท่สูจุมทหารสามพัน ยกทัพออกไปตำบลหับหุ่ย โจมนตีคักทหารโจโฉเสีย อย่าให้ทันกับโก

(จีน) อันคับสูงองเรียก T'ai⁴ Shin³ Tz'ü² มาสั่งว่า "ท่านจงนำทหารสามพันคน มุ่งตรงไปแดนเมือง Huang² Chou¹ สะกึดอย่าให้ทหาร Ts'ao² Ts'ao¹ ที่ Ho¹ Fei¹ มาช่วย " (หน้า ๑๘๐)

ฉบับจีนตอนนี้จิวอี้เรียกแม่ทัพนายกองเข้ามาสั่งการที่ละคน ฉบับไทยเขียนเรียบเรียงให้เป็นคำสั่งต่อเนื่องกันอย่างบทบรรยาย

๗. ข้อความต่อไปนี้ไม่มีในฉบับไทย

๑. (จีน) K'ung³ Hing² จึงบอกว่า "Chiang¹ Tung¹ จะฆ่าคนสอง คนนี้เปรียบเหมือนคนไม่ใหญ่กลมพัดเอาใบไม้ปลิวไปในหนึ่ง หรือเหมือนบุงใหญ่ในเมืองหลวง มีขวานอยลงเมล็ดหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อ Ts'ao Ts'ao¹ ใดคนสองคนนี้ คงมีความยินดีมาก (หน้า ๕๕)
๒. (จีน) เมื่อ Shan¹ Yü² ซึ่งเป็นขุนเฒ่าทางเหนือของจีนในสมัยโบราณ ยกทัพมารุกรานเขตแดนของเมืองจีนบ่อย ๆ นั้น จักรพรรดิ Han⁴ ยังต้องยกเจ้าหญิงให้เป็นภรรยา (หน้า ๖๓)
๓. (จีน) นี่เป็นอธิบายของ Fan³ Li³ เมื่อถวาย Hsi¹ Hih¹ (หน้า ๖๐)
๔. (จีน) ถึงแม้ว่า Su¹ Ch'in², Chang¹ I², Lu⁴ Ku³ และ Li⁴ Sheng¹ ซึ่งเป็นนักพูดในสมัยโบราณ จะฟื้นคืนชีพ มาพูด ราวกับน้ำไหล ไหลลงซึ่งเหมือนหนึ่งมีค้อนมาเกลี้ยกล่อมเรา ก็ยังไม่อาจทำให้เราเปลี่ยนใจ ใด (หน้า ๑๐๑)

ในการแต่งเรื่องชาวจีนนิยมยกเรื่องราวของบุคคลที่มีชื่อเสียงในอดีต หรือนิทานซึ่งรู้จักกันแพร่หลายมาเป็นอุทาหรณ์ ดังข้อ ๒ และ ๓ บางครั้งผู้พูด นำมาพูดเพื่อส่องภูมิปัญญาของผู้ฟัง ผู้อ่านซึ่งไม่เคยรู้เรื่องราวเหล่านี้มาก่อน ย่อมเมอาจเข้าใจได้ ฉบับไทยจึงคัดข้อความนี้ออก

๕. (จีน) Chou¹ Yu³ ว่า "แล้วความเห็นของท่านเป็นประการใด" Chu¹-Ko² Chin³ ว่า "ข้าพเจ้าได้รับความกรุณาจากนายเรามากมาย จะทิ้งไปได้อย่างไร" Chou¹ Yu² ว่า "เมื่อท่านมีใจกตัญญูต่อนายเราดังนี้ ก็อย่าเพิ่งพูดมากไป เรามีอุบายจะปราบ K'ung³ Hing² ใด" (หน้า ๗๗)

ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าความสนใจของฝ่ายไทยและฝ่ายจีนมีไม่เท่ากัน ทางไทยเมื่อรู้จักกันเกลี้ยกล่อมขงเบ้งไม่สำเร็จแล้วก็ดำเนินเรื่องต่อไป ทางจีนมีข้อความบอกว่า จิวอี้ต้องการทราบความรู้สึกของจูกัดกิน และข้ายังบอกคววว่าจะปราบขงเบ้งควยอุบาย แต่จูกัดกินแหม่เซนนี่ ก็ไม่ปรากฏทำอะไรช่วยเหลือขงเบ้ง อาจจะถูกตีเพราะจิวอี้กำชับไว้เมื่อก่อนมากไป ความตอนนีถาแปล ผู้อ่านฉบับไทยคงไม่ชอบใจ ผู้เขียนเองก็รู้สึกเช่นนั้น การที่ฉบับไทยตัดความตอนนี้ออกก็สมควรและมีเหตุผล

๖. (จีน) โคลงตนบท โคลงท่ายบท และประโยคร้อยแก้วท่ายบททุกบท

ฉบับไทยตัดข้อความเหล่านี้ออก เพราะไม่เข้ากับวิธีการเขียนของไทย ฉบับจีนเขียนเป็นแบบนวนิยาย จึงต้องมีวิธีการชักชวนคนอ่านให้สนใจใคร่จะติดตามเรื่องราวต่อไป ส่วนฉบับไทยเป็นแบบบรรยาย เล่าเรื่อง อย่างนิทานขนาดยาว จึงเรียบเรียงเขียนใหม่เป็นย่อหน้าเดียว การแบ่งบทแบ่งตอนในสองฉบับจึงต่างกัน ฝ่ายไทยเห็นว่าควรจบตอนตรงไหน ก็จบตอน แล้วขึ้นตอนใหม่

๗. (จีน) "เพลง T'ung² Ch'üeh¹ T'ai²" (หน้า ๖๑-๖๓)

ฉบับไทยไม่กล่าวชื่อเพลงและเนื้อความเพลงซึ่งแสดงความมั่งคั่งใหญ่ของโจโฉว่าใครจะเป็นกษัตริย์ ตัดเอาแต่เรื่องนางสองเกี่ยวเพียง ๔ บรรทัด

๘. (จีน) โจโฉ มองไปก็เห็นตัวผู้เป็นชาวเมือง Chiu¹ Chiang¹
แซ่ Chiang¹ ชื่อ Kan⁴ อีกหนึ่งว่า Tzu³ I⁴ (หน้า ๘๖)

ฉบับจีนเขียนแบบนวนิยาย กล่าวตัวผู้พูดก่อน แล้วจึงแนะนำภายหลัง ส่วนฉบับไทยเขียนแบบเล่าเรื่อง ผู้เขียนจึงคิดตีความให้โดยตลอดใหญ่อ่านอย่างไม่ต้องไขความคืบไปด้วย ข้อความเหล่านี้ฉบับไทยจึงตัดออก โดยบอกชื่อให้รู้ทันที

๙. (จีน) "โคลงหมอกใหญ่ตงแมน่า Ch'ang² Chiang¹" (หน้า ๑๑๕-๑๑๘)

โคลงบทนี้กล่าวถึงภูมิอากาศแถบแมน่าแยงซี แมน่านี้ฉบับไทยไม่เอ่ยถึงเลย โคลงบทนี้ฉบับไทยจึงตัดออกด้วย และถึงจะตัดออกก็ไม่ทำให้เรื่องเสียไปแต่อย่างไร

๑๐. (จีน) ครูตอมา Chu¹- Ko² Chin³... ก็หัวเราะอยู่คนเดียว
(หน้า ๕๔)

ข้อความตอนนี้กล่าวถึงบทบาทของจูกัดกินที่ชายขงเบ้งมีความเห็นต่อการณ์ในขณะนั้นอย่างไร ผู้เขียนเมื่ออ่านตอนโจโฉแตกทัพครั้งเป็นบทเรียนยังฉงนว่าเหตุใด- โฉจึงไม่กล่าวถึงจูกัดกินบ้างเลย มองไม่เห็นเหตุผลว่าฉบับไทยขาดไปเพราะเหตุไร

สมเด็จพระปราชญ์ กษัตริย์ราชานุกาภาพ ทรงกล่าวไว้ในตำนานเรื่องสามก๊ก ตอน หนึ่งว่า

พระสาร์สาสน์พลซันต์ (สมบูรณ) พยายามจะแต่งหนังสือสามก๊กอีกสำนวนหนึ่ง พระสาร์สาสน์บอกวาทันทีถึงแก่งสับเพรา อยู่โดยทางหนึ่งโดยกัฏอย่าง ครองที่ "กวนอูกับกาน" ซึ่งมีปัญหาวางเบงร่อยแล้ววาทันทีของไม้อ่าอัน- ครายโจโจ, เหตุใดจึงไซ้ใหญ่กานไปคอยจับโจโจ, ในหนังสือสามก๊กฉบับ เดิมแก่งขอนี้ว่า เพราะของเบงจับยามเห็นว่าโจโจไม่ถึงที่ตาย จึงไซ้ให้, กานไปเพื่อจะให้ไซ้ของของโจโจ, พระสาร์สาสน์ ฯ เห็นว่าแก่งขอนั้นไม่ ถูก เหตุที่แก่งนั้นเพราะของเบงเห็นว่า จำจะต้องเอาโจโจไปให้เป็นคู่ แข่งกับขุนกวน ถ้ากัฏโจโจเดียว ขุนกวนมีกำลังมากอยู่แตกกัฏเดียวก็กัฏทำ อันตรายเล่าปี ที่ไหนจะปล่อยให้กัฏตัวใด ๑๔

ข้อที่พระสาร์สาสน์ ฯ (สมบูรณ) เห็นว่าฉบับเดิมแก่งไม่ถูกนั้น ความใน ฉบับไทยตรงกับฉบับจีน ดังนี้

(ไทย) ของเบงจึงตอบว่า ข้าพเจ้ากลัววาทันทีสำหรับมหาอุปราช เห็นยังรุ่งเรือง สุกใสอยู่เพราะชะตาโจโจยังไม่ขาด ข้าพเจ้าจึงแก่งใหญ่กานไปทำการ, ครั้งนี้ หวังจะให้แทนคุณโจโจเสียให้เสร็จกัน สืบไปภายหนากวนอูจะไต่ทำ การกับโจโจฉัด

(จีน) K'ung³ Ming² ว่า "เมื่อคืนนี้ข้าพเจ้ากลัววาทันทีสำหรับอัศวินเสนาบดี ก็ยังรุ่งเรืองสุกใสอยู่ เพราะชะตาโจโจไม่ขาด ข้าพเจ้าจึงแก่งใหญ่ Yün² Ch'ang² ไปทำการ, ครั้งนี้ หวังจะให้แทนคุณ Ts'ao² Ts'ao¹ เสียให้เสร็จกัน ซึ่งก็เป็นเรื่องงามเรื่องหนึ่ง" (หน้า ๑๔๖-๑๔๗)

ข้อนี้ชวนให้สงสัยว่า หนังสือสามก๊กฉบับจีนที่ พระสาร์สาสน์ ฯ (สม- บูรณ) กล่าวถึงนั้น จะเป็นคนส่วนวนกับฉบับที่รู้จักกัน จึงมีเนื้อเรื่องผิดไป เช่นนั้น

ความแตกต่างในสามก๊กสองฉบับนี้ ถ้าว่าโดยละเอียดอย่างแปลคำต่อ คำก็นับว่าแตกต่างกันมาก ข้อความที่ต่างกันบางข้อก็บอกได้ว่าเป็นเพราะเหตุไร เป็นคนว่า ความต่างกันเนื่องจากธรรมเนียมประเพณีและสำนวนภาษา บางข้อ

๑๔ สมเด็จพระปราชญ์ กษัตริย์ราชานุกาภาพ, ตำนานเรื่องสามก๊ก (พระ นคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา ๒๕๐๖), หน้า ๔๕

ก็ยากที่จะบอกได้ว่า เป็นเพราะอะไร การที่จะสันนิษฐานว่าสามก๊กฉบับซึ่งเจ้าพระยาพระคลัง(หน)ใช้เป็นคนละฉบับกับที่ผู้เขียนใช้ คงเป็นไปได้ ฉบับที่เจ้าพระยาพระคลัง(หน)ใช้นั้นเข้าใจว่าเป็นฉบับของ Luo² Kuan⁴ Chung¹ ตามที่สมเด็จพระยาคำรงราชานุภาพทรงกล่าวไว้ในตำนานเรื่องสามก๊กว่า

มีนักปราชญ์จีนชาวเมืองฮังโจวคนหนึ่ง ชื่อลอกวานตง คิดแต่งหนังสือเรื่องสามก๊กขึ้นเป็นหนังสือ ๑๒๐ ตอน ถูกรามีนักปราชญ์จีนอีกสองคน คนหนึ่งชื่อ เม่าจงกั๋ง คิดพิมพ์หนังสือสามก๊ก จึงแต่งคำอธิบายและพิงโพบทิมเขาแล้วให้นักปราชญ์จีนอีกคนหนึ่งชื่อกิมเสียดางอ่านตรวจ กิมเสียดาง เลื่อมใสในหนังสือเรื่องสามก๊ก ช่วยแก้ไขคำพิงโพบทิมของเม่าจงกั๋ง แล้วแต่งคำอธิบายของกิมเสียดางเองเป็นผู้อ่านองค์นำ มลปไท่เม่าจงกั๋งไปแกะตัวพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือเรื่องสามก๊กขึ้น หนังสือสามก๊กจึงไ้มีฉบับพิมพ์แพร่หลายในประเทศจีน แล้วโคฉบับต่อไปถึงประเทศอื่น ๆ ๑๕

ฉบับจีนซึ่งผู้เขียนใช้เป็นต้นฉบับแปลครั้งนี้ก็เป็นฉบับของ Luo² Kuan⁴ Chung¹ ซึ่งพิมพ์ขึ้นในชั้นหลัง ขอความในฉบับนี้กับฉบับที่เจ้าพระยาพระคลัง(หน)ใช้ในครั้งนั้นจะต่างกันมากน้อยเพียงไร ยากที่จะทราบได้ อย่างไรก็ตามขอความคงต่างกันไม่มากเพราะในบทนำของฉบับจีนที่โซยูกกล่าวไว้ว่า ฉบับที่พิมพ์ใหม่นี้คงตามฉบับเดิมของ Luo² Kuan⁴ Chung¹ ซึ่ง Mao² Tsung¹ Kung¹ และ Chin¹ Sheng⁴ Tan⁴ จัดพิมพ์ขึ้น และเพิ่มคำอธิบายข้างท้ายบทใหม่มากขึ้นกว่าของเดิมซึ่งมีอยู่แล้ว ขอความในฉบับไทยที่คลาดเคลื่อนจากฉบับจีนเฉพาะข้อซึ่งอธิบายไม่ได้นั้นคงมีเหตุผล

ลักษณะการเขียนของฉบับจีนเป็นแบบนวนิยาย ผู้เขียนถ่ายทอดความคิดนึกออกเป็นคำพูดใหญ่ความรู้สึกเหมือนเห็นภาพต่าง ๆ อยู่เฉพาะหน้า สมัยที่ทาน

เจ้าพระยาคลัง(หน)เรียบเรียงเรื่องสามก๊กขึ้นนั้น การแต่งหนังสือของไทยมีเพียงการบรรยายแบบเล่าเรื่องทำนองนิทานขนาดยาว ห้ามการเขียนแบบนวนิยายไม่ การแปลคำต่อคำจึงไม่เป็นแบบของการแปลเรื่องนิทาน ซึ่งเป็นทำนองเกี่ยวกับการแปลเรื่อง ซากก ยูอานต้องการรู้เรื่องราว ท่านผู้เรียบเรียงจึงแปลเอาความหรือบางตอนก็ถอดความไว้ถวาย

ลักษณะการเขียนของฉบับจีนเป็นแบบนวนิยาย ยูอาน ๆ แล้วรู้สึกเหมือนเห็นภาพอยู่ตรงหน้า เป็นคนว่า " Chang¹ Liao² ชนสายคอยอยู่ พอ Huang² Kai⁴ เข้ามาใกล้ถึงเกาทัณฑ์ไป ขณะนั้นเสียงลมพัดคังนั้ก ในท่ามกลางแสงเพลิง Huang² Kai⁴ จะไต่บันเสียงสายเกาทัณฑ์นั้นอย่างไรได้ ลูกเกาทัณฑ์ยิงมาถูกขา Huang² Kai⁴ Huang² Kai⁴ ก็ล้มตกลงไปในน้ำ^{๑๖}

ตอนจบบททุกบทในฉบับจีนจะจบตรงเนื้อความที่ผู้อ่านกำลังอยากจะรู้ว่าเรื่องจะดำเนินไปอย่างไร ผู้อ่านก็ต้องติดตามบทต่อ ๆ ไป เช่น

ลมพัดเอาปลายธงตรงหน้า Chou¹ Yü² สะบัดมาถูกหน้า Chou¹ Yü³ Chou¹, Yü² นึกถึงเรื่อง ๆ หนึ่งขึ้นมาในทันที ร่องตะโกนออกมาไคคำหนึ่งกลมหงายลง อาเจียนโลหิตสด ๆ ออกมา ครั้นพวกนายทหารรีบไปพะยุงขึ้นมา Chou¹ Yü² ก็ไม่ไคสติแล้ว^{๑๗}

เมื่อผู้อ่านอยากจะรู้ว่าเรื่องที่จิวยงนึกถึงคืออะไร ก็ต้องพลิกดูบทต่อไป ฉบับไทยเขียนอย่างเล่าให้ผู้อ่านรู้เรื่องราวติดต่อกัน จึงจัดแบ่งตอนใหม่หน้าต้นบทและท้ายบทมารวมเป็นย่อหน้าเดียว แล้วเขียนเรียบเรียงใหม่ให้ต่อเนื่องกัน เมื่อเห็นว่าควรตัดตอนจบตรงไหน ก็จบตอนตรงนั้น เหตุนี้จำนวนบทในสองฉบับจึงต่างกับ ฉบับจีนมี ๑๒๐ บท ฉบับไทยจัดแบ่งใหม่เป็น ๘๗ ตอน การย่อหน้าขึ้นความใหม่ก็เช่นเดียวกัน ข้อความย่อหน้าหนึ่ง ๆ ยาวกว่าฉบับไทย

การเปรียบเทียบสามก๊กตอนโจโฉแตกทัพเรือ^{๑๕} แสดงให้เห็นวิธีการ
เขียนฉบับไทยว่าเป็นการแปลถอดความและเรียบเรียงเป็นส่วนวนภาษาไทย
ทั้งที่สมเด็จพระยาคำรกราชาอนุภาพทรงกล่าวไว้ว่า

ลักษณะการแปลหนังสือจีนเป็นภาษาไทยแต่โบราณ ต้องมีพนักงานเป็นสองฝ่าย
ช่วยกันทำ ฝ่ายผู้ชำนาญหนังสือจีนแปลความออกให้เสมียนจดลงแล้วผู้ชำนาญ
ภาษาไทยเอาความนั้นเรียบเรียงแต่งเป็นภาษาไทย ใหลอยคำและส่วนวน
ความเรียบร้อยอีกชั้นหนึ่ง”^{๑๖}

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย